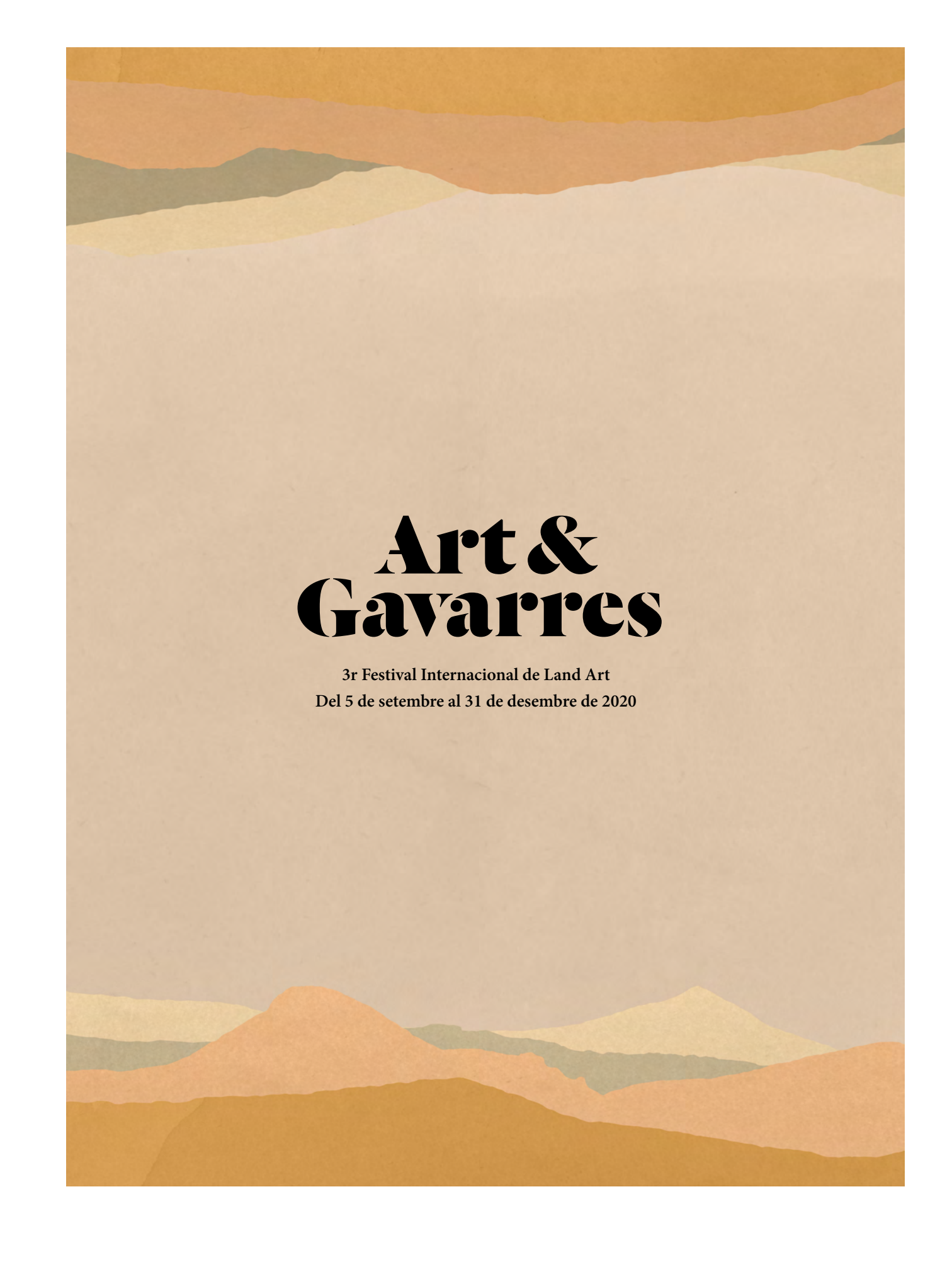

Art & Gavarres

3r Festival Internacional de Land Art
Del 5 de setembre al 31 de desembre de 2020

Art & Gavarres

3r Festival Internacional
de Land Art

Organitza:

Diputació de Girona

ART&GAVARRES

BÒLIT
CENTRE D'ART
CONTEMPORANI
GIRONA

Amb el suport de:

Ajuntament de
Cassà de la Selva

Ajuntament de Cruïlles,
Monells i Sant Sadurn de l'Heura

AJUNTAMENT
DE LLAGOSTERA

Ajuntament
de Mont-Ras

Col·labora:

Can Llambí *Bellmirall*

MEMÒRIA A&G 2020

Comissariat

Àngels Artigas i Oriol Granyer

Producció

Maria Piferrer i Anabel Marín

Coordinació municipis

de Cassà de la Selva i Llagostera

Àngels Mir i Mariona Puigbaldoysa

Fotografies

24 imatges x segon

Marc Sureda

Oriol Granyer

Tomàs Sindermann

Jordi Jordà

Comunicació

Notidig

Assessorament lingüístic

Diputació de Girona

Disseny Gràfic

La Fonda Gràfica

Art&Gavarres, 3r Festival Internacional de Land Art. L'ús dels continguts d'aquesta obra està subjecte a una llicència de Reconeixement – No Comercial – Sense Obra Derivada (by-nc-nd) de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre i quan no sigui per a usos lucratiu i no es modifiqui el contingut de l'obra. Per veure una còpia de la llicència, visiteu: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Instagram: @artgavarres

Twitter: @cgavarres

Facebook: consorcigavarres

#ArtiGavarres2020

www.artigavarres.cat

CONSORCI DE LES GAVARRES

President

Pau Presas

Gerent

Marc Vilahur

Serveis Tècnics

Oriol Granyer, Maria Piferrer, Enric Bisbe

Secretari

Josep Rovira

Administració

Mei Llovet i Natàlia Duran

Finca Camps i Armet, s/n

(Can Geronès) 17121 Monells

consorci@gavarres.cat

Tel. 972 64 36 95 / 638 557 836

www.gavarres.cat

Art & Gavarres

3r Festival Internacional de Land Art
Del 5 de setembre al 31 de desembre de 2020

Girona, Cassà de la Selva, Celrà,
Cruïlles Monells Sant Sadurní de l'Heura,
La Bisbal d'Empordà, Llagostera i Mont-ras

Í N D E X

8

PRESENTACIÓ

- 15** GIRONA
- 16** Esteve Dalmau
- 18** Alberto Martínez
- 20** Lucía Loren
- 22** Dani Vilana

- 25** CRUÏLLES,
MONELLS
I SANT SADURNÍ
DE L'HEURA
- 26** Marc Sellarès
- 28** Josep Matés
- 30** Laia Escribà
i Ignasi Esteve
- 32** Ona Trepà

12

ARTISTES

- 35** CELRÀ
- 36** Dolors Picazo
i Sara Ortiz
- 38** Eduard Baulida
- 40** Cultural Rizoma:
Rita Andreu,
Mar Serinyà,
Olga Taravilla

- 43** MONT-TRAS
- 44** Jofre Sebastian
i Janó Baca
- 46** Pont de Querós:
Joan Farré
i Joan Oms

- 49** LLAGOSTERA
- 50** Ció Abellí
i Alfons Plujà

- 53** CASSÀ
DE LA SELVA
- 54** Josep Vilallonga
i Lola Barranco

- 57** LA BISBAL
D'EMPORDÀ
Albert Gusi

60

LOCALITZACIONS

64

PERE NOGUERA

PRESENTACIÓ

Art & Gavarres és un festival que parteix de la idea que l'art pot ser una eina que ens ajudi a reflexionar i a canviar la nostra mirada sobre el paisatge. Relacionem art i natura per donar a conèixer aquest espai natural protegit i posar-lo en valor.

Els artistes participants creen durant una setmana obres in situ amb materials naturals. Us convidem a visitar-nos i a descobrir aquestes intervencions artístiques efímeres, tot endinsant-vos a les Gavarres. Les obres són visitables fins que la mateixa natura, amb el pas del temps, les esborri.

3ª EDICIÓ, 2020

Aquest any en farà quaranta que l'artista bisbalenc Pere Noguera feia l'acció "Prop de la Terra" a les terreres de Vacamorta, de Cruïlles. Una intervenció cabdal en el context de la cèlebre sèrie d'enfangades que desenvolupà a finals dels 70 i principis dels 80 del passat segle. Del treball de Noguera, volem destacar-ne tres trets que enllacen amb la proposta del festival Art i Gavarres i que poden servir d'inspiració als artistes convidats en aquesta edició: la fugacitat de l'obra, la quotidianitat dels materials emprats i l'arrelament al lloc.

Enguany doncs situem els artistes en antigues pedreres i terreres de les Gavarres. L'aprofitament de materials minerals ha deixat una empremta notòria en el paisatge, sovint inventant llocs nous abans inexistents. Parets nues verticals i basses d'aigües permanents, de nova creació, en un context natural de geomorfologies arrodonides i eixutesa mediterrània. Les extraccions ens evidencien paradoxes incòmodes com la transformació posterior d'aquests indrets en dipòsits dels residus que no hem sabut reciclar. També generen però realitats positives com la creació de nous hàbitats on hi viuen nombroses espècies que d'altra manera no hi serien. Són contrastos que ens conviden a pensar sobre l'empremta que com a espècie volem deixar en l'ecosistema.

DILLUNS 31 D'AGOST

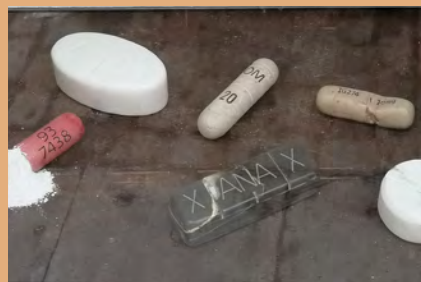
18 h
Bòlit_LaRambla,
Girona
Fins el 27 de setembre

Obertura de l'Art & Gavarres i
presentació de la videoinstal·lació
de l'obra de Pere Noguera
"Prop de la Terra".

19 h
Centre Cultural La Mercè,
Girona

Presentació dels artistes.

Instal·lació de l'artista Alberto Martínez, participant de l'Art
i Gavarres, a l'aparador del Bòlit Centre d'Art Contemporani.
Del 5 al 30 de setembre.

DISSABTE 5 DE SETEMBRE

9 h
Celrà, inici de la ruta

Inauguració del Festival Art i Gavarres amb una ruta per totes les obres
amb sessió de projecció final.

21 h
Terrera de Vacamorta,
Cruïlles Monells i Sant
Sadurní de l'Heura

Projecció audiovisual "Prop de la
Terra" de Pere Noguera a càrrec de
Lighthink Lab amb la presència de
l'artista.

DIJOUS 15 D'OCTUBRE

18 h
Serveis Territorials de
Cultura de la Generalitat
de Catalunya
C. Ciutadans, 18, Girona

Taula rodona
"ARTISTA A PROP DE LA TERRA"
Narcís Sellés, Eudald Camps, Pere
Noguera

Crítics de diferents generacions posen
en context l'obra de Pere Noguera i la
relació d'aquest amb el seu entorn més
íntim (el seu paisatge) així com els
artistes que l'han succeït.

ARTISTES

ENTREVISTES (VIDEO)

GIRONA

Esteve Dalmau
Alberto Martínez
Lucía Loren
Dani Vilana

CRUÏLLES, MONELLS I SANT SADURNÍ DE L'HEURA

Marc Sellarès
Josep Matés
Laia Escribà i Ignasi Esteve
Ona Trepà

CELRÀ

Dolors Picazo i Sara Ortiz
Eduard Baulida
Cultural Rizoma: Rita Andreu,
Mar Serinyà, Olga Taravilla

MONT-RAS

Jofre Sebastian i Janó Baca
Pont de Querós: Joan Farré, Joan Oms

LLAGOSTERA

Ciò Abellí i Alfons Plujà

CASSÀ DE LA SELVA

Josep Vilallonga i Lola Barranco

LA BISBAL D'EMPORDÀ

Albert Gusi

GIRONA

Esteve Dalmau

Biografia

Esteve Dalmau (Lloret de Mar, 1980) és tècnic superior en arts plàstiques i arts aplicades al mur, títol que va obtenir a l'Escola Massana de Barcelona el 2003. Va mostrar la seva primerenca obra pictòrica —a mig camí entre l'abstracció i la neofiguració, i amb un ús del color d'influència pop— en diverses exposicions: «Projeccions» (2003), a la Cambra de la Propietat Urbana de Barcelona; «Dibuixos i pintures» (2004), al Centre Cultural Caixa de Manlleu, i «Pintors de Lloret» (2004, col·lectiva) a la sala d'exposicions de l'Antic Sindicat de Lloret de Mar, entre d'altres. Dedicat sobretot als encàrrecs i a la docència musical, no és fins al 2015 que la seva producció artística fa un gir cap a una obra influenciada pel *land art*, *l'arte povera* i algunes filosofies orientals, utilitzant només materials trobats en espais naturals. Esteve Dalmau estableix en la seva obra un diàleg silenciós amb l'entorn i convida l'espectador a una nova manera de mirar la natura i a fer una revisió de la relació que els patrons socials convencionals ens fan establir amb aquesta, amb el món de l'art i amb nosaltres mateixos com a individus conscients.

Obra presentada

La natura, com a referent formal i font de materials, ha estat sempre present a la meua carrera. Fa cinc anys passava llargues estones al bosc. L'entorn va començar a ser una presència, captivadora i silenciosa. Vaig començar a sentir-me partícip de tota aquella harmonia. Faig allò que la natura no pot fer per si sola: xerrar d'ella mateixa. No apporto res que no succeeixi ja a la natura. Els referents formals —a l'obra aquí present, les ones creades per les primeres gotes de pluja en l'aigua en calma n'han estat la referència— i els materials ja hi són. Aporto un ordre inusual que pretén captar l'atenció cap a allò que ja és present però que ha deixat de sorprendre'ns. Recupero una mirada capaç de tornar-se a meravellar per tot allò que succeeix.

Alberto Martínez

Biografia

Va néixer a Saragossa l'any 1978 i es va graduar en disseny gràfic. És cal·lígraf i actualment cursa estudis d'escultura. Una línia fonamental del seu treball és el llenguatge escrit i les formes/contraformes que es generen, extrapolant-lo dels materials i els suports habituals, així com de les seves escales. D'altra banda, li interessa l'art públic i l'accessibilitat que genera aquest tipus d'art. I una tercera idea fonamental del seu treball és l'ús de materials naturals que puguin ser degradats amb el pas del temps.

Els moviments que inspiren les seves peces van des de Bauhaus i el constructivisme rus pel que fa a la forma inicial dels glifs i la importància del llenguatge en la seva obra, fins al dadaisme o l'*arte povera* en relació amb objectes trobats o l'ús de materials no convencionals. La filosofia del *land art* d'utilitzar materials naturals i per a l'exposició a l'erosió natural del pas del temps és una constant en la seva obra. Els seus referents són: Andy Goldsworthy, Robert Smithson, Nancy Holt i Ana Mendieta. Menció especial a Ian Hamilton Finlay i el seu projecte de Little Sparta, en què poemes i escultures (o poemes llaurats en l'escultura) treuen el cap entre la vegetació com si fossin un element natural més.

Exposicions: beca expositiva de cal·ligrafia i fotografia «Blanco roto» a l'Espacio Portal, a Osca, l'estiu de 2018. Beca artística en l'espai The Blue Bank, on desenvolupa tallers de cal·ligrafia amb els habitants del poble i algunes peces en diversos suports als fiords occidentals (Thingeyri), a Islàndia, durant els mesos d'abril a juny de 2019. Exposició d'escultures «La palabra» a l'Impact Hub de Saragossa, l'estiu de 2019. Seleccionat per a la residència artística Lo Mon Contemporáneo, a Osca, durant els mesos d'agost i setembre de 2019.

Obra presentada

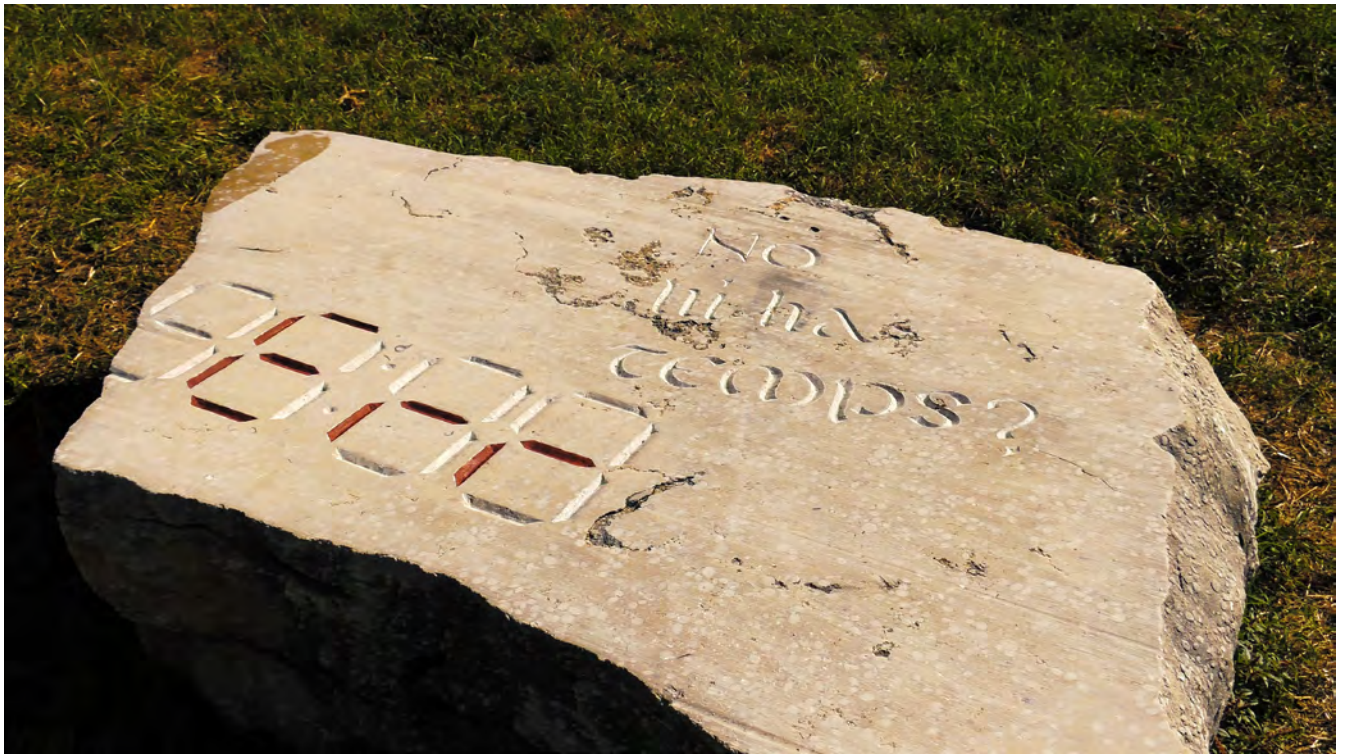
«Era el mejor de los tiempos y era el peor de los tiempos; la edad de la sabiduría y también de la locura; la época de las creencias y de la incredulidad; la era de la luz y de las tinieblas; la primavera de la esperanza y el invierno de la desesperación.» (Charles Dickens, *Historia de dos ciudades*)

La pieza es un banco de piedra caliza Nummulítica, similar a la que se extraía antiguamente en las canteras situadas en los alrededores de la ciudad de Girona. Sobre la piedra se encuentran tallados dos elementos, un *display* digital que muestra un mensaje de error “Err” y una frase que dice “No hi ha temps?”.

La pieza creada para el festival Art & Gavarres 2020 tiene una doble función, por un lado y de acuerdo a los principios del Arte Público, lo que intenta es que, además de ser accesible al público en general, que pueda cumplir una función de banco donde se pueda descansar y, desde él, contemplar una vista elevada y bastante completa de la ciudad a solo unos minutos del centro de Girona. Por otro lado y utilizando los elementos de lectura tallados, lo que se intenta es llamar la atención a partir de la paradoja que resulta un *display* digital tallado en piedra y el texto que lo acompaña.

La pieza intenta llamar la atención sobre la inmediatez de la vida actual, quiere reflexionar sobre el hecho de que poder disponer de casi todo al instante, lejos de ser una ventaja, nos coloca en un estado permanente de necesidad y/o de satisfacción/frustración. La pieza quiere que el paseante pueda cuestionarse el tiempo que vive desde una doble perspectiva, los tiempos que vivimos como sociedad, cada vez más polarizada en todos los aspectos, sociales, económicos, políticos..., y por otro lado el tiempo personal, cada vez más escaso para momentos de asueto y descanso por una necesidad de poseer y/o de hacer, por un deseo de querer vivir todo de todas las formas posibles.

Quizás a partir de esta reflexión podamos parar y tomar un pequeño descanso en este banco y cuestionarnos si vale la pena correr, para llegar a cualquier lado, simplemente por el hecho de llegar.

Lucía Loren

Biografia

Neix a Madrid l'any 1973 i és llicenciada en belles arts per la Universidad Complutense de Madrid. Sota el binomi art i ecologia ha fet intervencions específiques en nombrosos entorns naturals de l'Estat espanyol, Itàlia, Polònia, Suïssa, l'Argentina o el Sàhara Occidental. En totes aquestes intervencions utilitza elements del paisatge per fer petites variacions amb què reflexionar sobre el concepte mateix de paisatge cultural, tractant de visibilitzar possibles relacions d'equilibri entre la vida humana i la comunitat biòtica.

Ha presentat propostes plàstiques en centres d'art contemporani com CDAN, MUSAC, IVAM, CAB, ACVIC, Sala Tecla, Matadero, La Casa Encendida, Círculo de Bellas Artes, Estampa, Museo Contemporáneo Esteban Vicente, La Panera, Centro Cultural Montehermoso, Galería Estampa, Museo Provincial Bellas Artes de Tucumán, jardí botànic de Bogotà, Palacio del Quintanar, APgallery.

Diverses beques i premis li han permès participar en projectes d'investigació artística: beca Erasmus Accademia di Belle Arti, Bolonya, Itàlia (1997); beca Convencios Internacionales Facultad de Artes, Tucumán, l'Argentina (1999); residència artística Campo Adentro (2011); residència CACIS, Centre d'Art i Sostenibilitat, Catalunya (2014), i Supertrama, Entidad de Vivares, Càceres (2018), entre d'altres.

Obra presentada

SILOS

Mimbre, arcilla, maderas reutilizadas y *bolas de semillas*.

Varios silos realizados con mimbre, madera y arcilla se sitúan en la cantera de La Pedrera, en Girona. Cada uno guarda en su interior *bolas de semillas*, esferas de arcilla, humus y turba, que permiten la propagación de las semillas sin tener que trabajar el suelo previamente.

Las semillas utilizadas son leguminosas (lotus, trébol violeta, veza y yero), cuya capacidad de absorber nitrógeno atmosférico y enriquecer suelos pobres en nutrientes es destacable. Proviene de Les Refardes, cooperativa de Girona que recupera semillas ecológicas de proximidad.

El día de la inauguración la artista Lesley Yendell ofrece al público, en una acción performativa, las *bolas de semillas*, para lanzarlas y activar un proceso de regeneración vegetal, que colabore en la fijación de suelo, disminuyendo la escorrentía superficial y evitando el aumento de la erosión.

Dani Vilana

Biografia

És jardiner-paisatgista; format a:

- EMJP, Grasse 1998
- Escola Rubió i Tudurí, Barcelona 1996
- EAAOA Llotja, Barcelona 1996

Crea jardins, ordena plantes, pedres i altres materials a la seva manera, intentant crear harmonia amb l'entorn. Li agrada veure evolucionar els seus jardins i aprendre la manera de fer dels vegetals seleccionats. Però no sempre hi ha la sort de crear amb llibertat; hi ha molts condicionants funcionals, legislatius, econòmics, de manteniment... En canvi el *land art* li dona aquesta possibilitat de fer sense normes, de dialogar amb l'espai sense intermediaris i poder entendre's millor. Li agrada jugar amb els materials que troba en el lloc, sense importar-li l'origen o la naturalesa; no li agrada importar d'altres paisatges.

Ha participat en diversos festivals internacionals d'art natura.

- Sorrento, Itàlia 2005
- Astigarraga, Euskadi 2006
- Grindelwald, Suïssa 2009
- Opole, Polònia 2012

Quan ho necessita, també fa obra pictòrica i escultòrica.

Obra presentada

IN MEMORIAM PETRAE

Aquest és un memorial a totes aquelles pedres que van traspasar anys enrere. El buit que han deixat en aquest espai de la ciutat és també un petit buit dins la vida geològica. Sense dubte les pedres també tenen un procés de naixement-vida-mort, però amb uns terminis molt més llargs que la vida dels humans.

Hem volgut representar aquesta buidor, amb uns cercles que ens emmarquen aquesta absència, els quals estan direccionats a cadascun dels edificis religiosos de la ciutat, on les pedres extretes reposen o varen reposar en el seu dia.

“...i és a vegades quan veig el teu buit, que sento la meua vida buida i la de tota una humanitat plena de pedres i buida de vida”.

Col·laboradores: Anna Maria, M. José, Anna, Neus, Teresa, Jéssica i Catalina.

CRUÏLLES, MONELLS I SANT SADURNÍ DE L'HEURA

Marc Sellarès

Biografia

Nascut el 1973, és llicenciat en belles arts en l'especialitat d'escultura. Va cursar el Màster en creació, realisme i entorns a la Universitat de Barcelona.

La seva pràctica artística es desenvolupa a través de diferents mitjans i suports recuperant certs aspectes de la idea d'escultura social. Explora principalment el llenguatge de les accions, les intervencions en l'espai urbà i en la natura, cercant generar debats a l'entorn de problemàtiques polítiques i socials. Treballa sobre les desigualtats, la solidaritat, el territori, la història i la memòria, i sobre un present que convida a canviar.

Ha guanyat vuit primers premis d'escultura, ha participat en més d'un centenar d'exposicions i ha realitzat intervencions i accions en llocs com el Kurdistan, Anglaterra, el Marroc, Palestina, Mèxic o els EUA.

Obra presentada

MEMÒRIA

Memòria és una intervenció que parla del passat industrial d'aquest territori del Baix Empordà, on l'extracció d'argila ha configurat el paisatge actual. La peça vol reivindicar la memòria per conèixer i connectar amb el territori que un habita, i també com a eina per evitar repetir barbaritats polítiques, socials i mediambientals com l'abocador de Vacamorta, situat a pocs metres d'aquí.

Igual que la memòria, la peça s'anirà deteriorant amb les inclemències del temps, trencant-se i desdibuint-se fins a no poder-se llegir. El deteriorament s'anirà documentant en vídeo fins a finals d'any, quan la peça estigui trossejada i repartida pels diversos espais de la llacuna. Aleshores el vídeo esdevindrà la peça final d'aquest treball.

La peça fa 40 m x 9 m d'alçària i està construïda amb tela de polipropilè, reciclada d'un antic treball.

CRUÏLLES, MONELLS I SANT SADURNÍ DE L'HEURA

Josep Matés

Biografia

Josep Matés neix a Fonteta. Cursa dos anys de delineant a formació professional i ho deixa per buscar alguna cosa que l'apassioni. Ho troba a l'Escola de Ceràmica de la Bisbal d'Empordà. La ceràmica li canvia la vida. Terrisser de professió, experimenta amb tot el que la ceràmica i la terrissa li ofereixen, també en la vessant artística. Si bé sempre hi ha participat per iniciativa d'altres, en gaudeix, i el que el mou és difondre els valors del seu ofici: destresa, respecte pels recursos naturals, sentiment a l'hora de produir una peça.

La primera experiència artística la va viure amb el col·lectiu Meme Detrás. Després, amb un altre terrisser, en Marcos, va associar-se a Fang i Fetge i van decidir fer de la seva feina un espectacle amb una *performance* en què tornejaven una peça. També va participar al Festival de Land Art de la Bandeira, del 2007 al 2009, amb el seu company de professió, Carlets, presentant l'obra *Farol de la Bandeira*. Finalment, ha participat en la iniciativa Fang Cuit, un festival de ceràmica promogut per la mateixa Escola de Ceràmica de la Bisbal.

Obra presentada

L'obra presentada és un pou aeri que homenatja l'extracció tradicional de la terra. A través de les explicacions del seu pare, antic treballador d'una fàbrica d'argiles, Josep Matés vol transportar-nos al moment en què l'extracció d'argila es feia manualment des de pous excavats amb fondàries de 3 i 4 metres, coneguts amb el nom de *daba*.

Els obrers treballaven a l'interior del pou traient la terra amb cabassos cap a l'exterior. El risc d'ensorrament era controlat per un dels treballadors amb una tasca que avui dia seria considerada poc ortodoxa: es posava un paper sobre les esquerdes que es formaven al pou; quan el paper es movia, el treballador encarregat de vigilar cridava per avisar els companys del perill, els quals havien de sortir del pou abans que aquest s'ensorrés.

La peça, per tant, és una al·lusió a l'activitat preindustrial, que va quedar oblidada amb la introducció de la mecanització. Elaborada amb blocs de palla i argila, aquesta *daba* vol convidar el visitant a entrar i a viure les mateixes sensacions que experimentaven els antics treballadors de les fàbriques d'argila

CRUÏLLES, MONELLS I SANT SADURNÍ DE L'HEURA

Laia Escribà i Ignasi Esteve

Biografia de Laia Escribà

Llicenciada en arquitectura per la Universitat Politècnica de Catalunya (1996), erasmus a La Sapienza (Roma, 1993-1994) i Eurodissea al Théâtre des Bouffes du Nord (París, 1996).

Amb una manera de fer artesanal i arrelada al territori que l'ha vist néixer i créixer, combina els projectes d'edificació i rehabilitació amb els d'arquitectura del paisatge, escenografia i art efímer. Ulla i domestica paisatges, urbans o naturals, de manera efímera o permanent. Una mostra n'és el seu projecte de final de carrera «Intervenció paisatgística a Vacamorta-Cruïlles», intervencions al parc Monar de Salt i al parc de Torrelavit, o l'exposició de la 4a Biennial del Paisatge, a la seu del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya a Barcelona.

Des de fa anys participa de manera activa en festivals d'instal·lacions artístiques com el Girona, Temps de Flors o el Lluèrnia d'Olot, on, en col·laboració amb l'escola Annexa (Girona) i amb el col·lectiu Taller de Magnèsia (Olot), desenvolupa una línia de treball basada en l'art efímer col·lectiu i transversal utilitzant recursos de *land art* i foc real. *El Dèdal*, instal·lació per a Girona, Temps de Flors, feta en coautoria amb Oriol Granyer i Miquel Prats, va ser guardonada amb el Premi Arquitectura Efímera 2017 de les comarques de Girona.

Biografia d'Ignasi Esteve

Llicenciat en belles arts per la Universitat de Barcelona (1986), va cursar el Màster en arquitectura del paisatge a la Universitat Politècnica de Catalunya (2004). Des dels anys vuitanta desenvolupa la producció pictòrica en l'entorn de Girona i l'Empordà, on ha exposat diverses vegades, així com a Barcelona, Madrid, Niça, Canes i Aalst (Bèlgica). La complementarietat i la saturació cromàtica esdevenen les recurrències visuals que acompanyen els cossos sensuals, les imatges oníriques i les ornamentacions. La mirada pictòrica es projecta vers el territori mitjançant accions d'intervenció paisatgística.

Obra presentada

LA BASSA ESTADA

Un corriol d'argila blanca serpenteja per un camp d'userda i s'endinsa vers un destí incert.

Un corriol d'argila blanca travessa la bassa estada i apropa els colors de la terra.

La bassa estada escolta les xerroles dels carros i dels tràmechs, de les eugues i dels càntirs.

La bassa estada enyora els xiscles dels vailets que s'hi banyen un cop el clot s'ha buidat de terra i s'ha omplert d'aigua, granotes i canyes.

La bassa estada plora les germanes reblerres impunement de residus tòxics.

El corriol d'argila blanca deixa enrere el santuari-bassa estada i ens orienta la mirada cap al retaule policrom, ferida oberta que ha regalat al paisatge l'altra bassa estada.

El corriol d'argila blanca retorna puntejat de plomalls que ballen amb la tramuntana mentre abellerols i orenetes se'l miren des del cel.

De la immensitat, fer-ne un lloc.

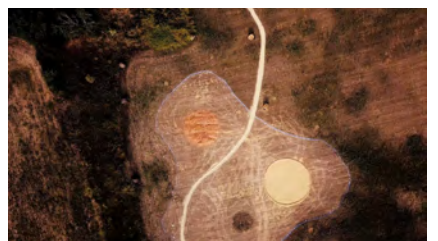
De la curiositat, fer-ne viatge: viatge puntejat de bales d'userda des d'on enfilarse i contemplar.

Viatge tàctil per descalçar-se i acaronar.

Viatge sonor per trepitjar i cruixir... o per romandre quiet, ben quiet.

I badar.

Ona Trepat

Biografia

Artista plàstica i docent, viu i treballa al Pla de l'Estany. El seu treball artístic es caracteritza per la seva vinculació amb els procediments artesanals i de teixit amb fibres vegetals, cercant una determinada forma de comprendre i significar la vida. Sempre ha estat en estreta relació amb la matèria, amb la constant de connectar allò que aparentment està desconnectat, recordant una visió interrelacionada entre cultura i naturalesa.

De vocació autodidacta, s'ha format en tècniques i mètodes de cistelleria i construcció tradicional. Actualment és professora associada a la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona, on també ha estat graduada. Col·labora amb altres iniciatives, universitats i organitzacions vinculades a la docència artística i a l'art per al desenvolupament personal i social.

Obra presentada

TRES MUNTANYES

Tres muntanyes són tres peces teixides de vímet negre amb un recobriment d'arrebossat tradicional d'argila i calç de color groc, i s'ubiquen en una antiga extracció de terra de Cruïlles. Amb la proximitat de la terra al descobert de la terrera, la cova de les muntanyes grogues apunta cap a una relació íntima amb l'interior de la terra. Lluny d'un interès productiu vers aquesta, estiro el fil d'una trobada ecològicament profunda amb la terra, afirmant un vincle vital i introspectiu amb la cova i la muntanya. A dins la muntanya, la terra esdevé potencial de creixement, d'autorecerca, de llavor germinant; a fora la muntanya, la llavor s'expressa, es desplega i s'obre a la llum.

CEL RÀ

Dolors Picazo i Sara Ortiz

Biografia Dolors Picazo

És llicenciada en belles arts per la Universitat de Barcelona.

Ha participat durant vint anys en la direcció de projectes i tallers escolars dins el marc de Girona, Temps de Flors i ha realitzat diverses exposicions individuals i col·lectives. La seva activitat principal està centrada en la didàctica de l'art, com a especialista de plàstica a l'escola L'Aulet de Celrà, portant a terme amb els alumnes instal·lacions, escenografies i projectes murals. Des de fa deu anys és professora associada de la Universitat de Girona.

La natura sempre ha ocupat un lloc preferent en els seus plantejaments artístics i didàctics.

Biografia de Sara Ortiz

És llicenciada en belles arts per la Universitat de Barcelona.

Des de fa quinze anys, és docent de secundària. ha participat en diverses exposicions col·lectives a Mataró i Barcelona com a instal·ladora artística, i ha format part en diferents *performances* i intervencions d'art en l'espai públic. La seva relació més propera amb el món artístic des de fa uns anys és la d'acompanyar, a través de l'art, els alumnes en el seu creixement personal. Ha participat en projectes o accions innovadors vinculats a l'educació social i artística interaccionant amb els espais públics propers als centres educatius a partir de les realitats viscudes per l'alumnat, entre ells al festival Inund'Art. Experimenta a l'aula diferents àmbits d'expressió relacionant l'educació artístic-social amb la integració dels mitjans audiovisuals i les TIC.

Obra presentada

Erica

Descalçada. Lliurada a la seva pròpia voluntat. Alça els ulls i s'esmuny en un tel de núvols flotants.

Erica

Es desperta, es lleva i s'emmiralla en la rosada del matí. Hi ha un gran misteri al bosc dels seus cabells. Els pen-tina i entrecreua amb destresa. Ziga-zaga.

Erica

Bruc, de la família dels Ericaceae.

Erica

Mare, em fas una trena?

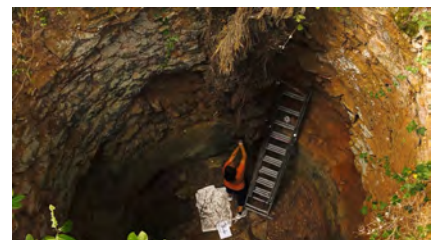
Erica

Com un murmurí endut pels sons del bosc, Erica, en el seu cau, es transforma.

Erica

Recull històries entrecreuant-les. Per sota, per sobre; per sota, per sobre...

Eduard Baulida

Biografia

Nascut el 1963, és logopeda i pedagog. La seva activitat professional se centra en la clínica i la docència logopèdica.

És membre del col·lectiu Refugis i Cabanes i Altres Construccions Efímeres, que centra les seves propostes en accions o *performances* constructives en espais oberts i amb la participació ciutadana.

«La intervenció artística en l'espai i el paisatge pretén per a l'autor ésser un retorn creatiu i intencionat a l'entorn que ens estructura personal i socialment. És la necessitat de disposar un jaç visual, deixant una petja efímera, amb la tècnica més modesta possible.»

Obra presentada

Som a la pedrera de can Taberner, de pedra calcària i nummulítica. El verd exuberant ens deixa entrellucar blocs escantonats i els abocaments dels celranencs, de quan llençar la runa i l'ampolla de Ballantine's encara no era pecat. M'he reprimit a netejar-la. Això ho farem més endavant i ja us hi convidaré. Ara, he traçat un caminet selvàtic entre arços i groguets que menen a dues peces íntimes que goso estampar a la roca-pare/mare. La roca s'esberla i ens pareix. La primera parla del naixement i de les pors planetàries. Del pecat humà heretat —que ens volen fer creure— dels nostres antics. La segona parla de la dolçor del jaç als braços de la mare/pare. De dos metres quadrats de pell que ens connecten amb la roca i ens fan sensibles a la manyaga de l'altre, l'esgarrapada de l'esbarzer i el frec de la calcària. M'he vestit de fang per ésser més a “prop de la terra”.

Cultural Rizoma

Rita Andreu, Mar Serinyà, Olga Taravilla

Biografia de Rita Andreu

És llicenciada en història de l'art per la Universitat de Girona i té el Màster en comunicació i crítica d'art per la Fundació UdG. Completa la seva formació amb estudis de producció i realització audiovisual a l'Escola de Realització Audiovisual i Multimèdia de Salt.

Entén la pràctica artística com una eina vàlida per a la construcció de coneixement crític, i les seves maneres de fer com a actes de resistència que s'escapen de les lògiques temporals i utilitaristes del nostre sistema. La voluntat de tots els seus projectes és sempre la mateixa: traslladar als altres i compartir-hi allò que mobilitza en ella el fer artístic.

Biografia de Mar Serinyà

Artista, investigadora i curadora. Doctora en belles arts, va cursar el Màster de creació artística a la Universitat de Barcelona.

S'ha format en l'especialitat de cant pel Conservatori Municipal de Música de Barcelona. Com a artista ha realitzat diverses exposicions i *performances* en l'àmbit nacional i internacional. Actualment treballa com a curadora de les exposicions d'art contemporani del Museu de la Mediterrània de Torroella de Montgrí i codirigeix el cicle d'art: «Lúcid».

Biografia d'Olga Taravilla

Nascuda a Reus el 1970, és graduada en pintura i escultura per l'Escola d'Art i Disseny de Tarragona. És llicenciada en història de l'art i té el Màster en recerca en humanitats per la Universitat de Girona.

Camina amb la convicció que el que la conforma com a persona són els dubtes. Això la porta a formular-se preguntes, a caminar com una funambula entre disciplines, lletres i formes, colors i volums, entre el passat i la contemporaneïtat. Gira, regira i hi torna.

El seu focus està centrat en la recerca constant de com pot, a més a més, comunicar-ho. Així neixen els projectes d'investigació històrica i mediació artística, els treballs en comunitat, els mapes per on caminar, les hibridacions una vegada darrere l'altra.

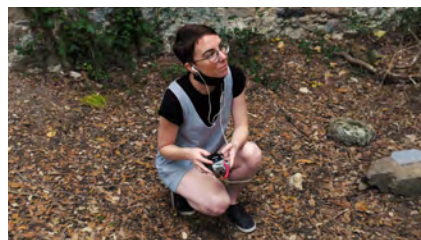
Obra presentada

Caminem sota el blau entre alzines, arítjols i heures, seguint els corriols del bosc de Can Taverner. El forn de calç s'alça com a vestigi i ens narra formes de viure en què el foc omplia la boca d'entrada i els carreus eren transformats en calç viva. Eren altres temps, quan el bosc era part de la subsistència i les cases s'emblanquinaven per protegir-se del sol i els fongs.

La natura, muda, no pot explicar-nos res, però té altres formes de dir. Obrim sentits. L'heura en sap molt, d'aquest entorn; pot viure cinc-cents anys, i arrelada en el sotabosc s'alça cercant la llum. S'aferma i perviu.

La runa es desvela en els últims requitjells de la posta de sol, i la natura entrecreuada amb els coneixements culturals ens mostra un espai de bellesa, d'aturada, de pas que, alhora, aixopluga les veus i la història. L'heura ens connecta per abordar el seu coneixement, sense predominis. Entre natura i cultura. Som al lloc.

CELRA

MONT-RÀS

Jofre Sebastian i Janó Baca

Biografia

Tot i ser fill de Barcelona, sempre ha viscut a cavall entre aquesta ciutat i Vilopriu fins a posar-hi residència fixa. Aquesta situació el condiciona durant els seus anys a la Facultat de Belles Arts en la seva obra artística i en la recerca de la seva tesi doctoral, buscant sempre referències a l'entorn més immediat: el paisatge empordanès i la relació d'un territori que en molts casos, tot i ser aparentment verge, ha estat manipulat per l'ésser humà. Ha assistit en diversos tallers i seminaris sobre paisatge arreu d'Espanya, ha publicat en revistes de geografia i ha participat en taules rodones, fent sempre referència a la petja humana en l'entorn natural. Tota la seva obra, tant d'estudi com d'intervenció pública, té una estètica pròpia, però acompanyada d'una crítica a la societat contemporània i a la relació amb l'entorn que l'alberga i que molt sovint malmet en ignorar-lo. Aquest fet l'ha portat a realitzar exposicions arreu d'Europa, els Estats Units i el Canadà. Actualment compagina el seu treball artístic amb la docència.

Obra presentada

SUROAR. LA MIRADA DE L'ALTRE

«Si mires fixament l'abisme, aquest et retorna la mirada.» (Nietzsche)

Ens trobem en una antiga pedrera granítica inundada. Després de dècades d'extracció, l'avarícia posà fi a la ferida i el destí feu que aquest neguit trobés una beta d'aigua i en naixés una deu, que acomiadà anys d'explosions. Però la trista història convertia la pedrera —de 30 metres la zona més profunda— en un abocador. Passats quaranta anys de la primera agressió, fruit d'una neteja èpica, la pau va donar lloc al silenci i al repòs d'un lloc que convida a la contemplació.

Amb l'afany de respectar l'entorn, s'ha dut a terme un homenatge a la natura. Així apareixen suro i fusta, materials que feien de pell a la pedra i deixen que l'espectador gaudeixi de tot el que es poden dir dues cadires en silenci.

Pont de Querós

Joan Farré, Joan Oms

Biografia

Joan Farré i Joan Oms formalitzen el seu equip el 2003 amb el nom Pont de Querós, per tal de presentar-se a un concurs per a la intervenció paisatgística i la reconstrucció d'un espai. Aquesta obra va ser la primera a Espanya en què s'utilitzava el salze com a material viu per a la transformació d'espais públics.

Pont de Querós suma més de 25 anys de treball artesà en el món de les fibres vegetals. Treballen des de les vessants de la tecnologia, el disseny, la imatge, la comunicació i la pedagogia. Redescobreixen i reinventen el valor d'una tradició, d'unes tècniques artesanes que avui s'han convertit en una novetat que permet realitzar una àmplia gamma de possibilitats.

Així doncs, Pont de Querós és un equip especialitzat en la inclusió de fibres vegetals (bàsicament el vímet i el salze) en el nostre sistema de vida. Les adapten i les modernitzen segons les necessitats actuals, per tal de convertir-les en materials contemporanis que permetin dissenyar solucions naturals, sostenibles, verdes i funcionals per a projectes d'urbanisme, arquitectura, paisatgisme i interiorisme.

Obra presentada

BLOCS

L'activitat humana en el territori és molt diversa i sempre provoca un impacte. En aquest cas ens situem en una pedrera, on l'activitat humana canvia el paisatge de l'entorn, el grata, li fa una ferida. Després, la terra procura tornar a recuperar el seu entorn, el torna a integrar en el paisatge i el recupera amb altres materials diferents dels que hi havia hagut inicialment. En aquest cas, la pedrera ha fet la recuperació amb aigua i vegetació de ribera, entre altres.

Nosaltres ens hem volgut posar al costat d'aquesta recuperació construint "blocs" que sorgeixen de l'aigua amb els materials vegetals de l'entorn, com ara canyes, salzes i castanyers.

LLAGOSTERA

Ció Abellí i Alfons Plujà

Biografia de Ció Abellí

Nascuda a Girona el 1963, el 1985 es va llicenciar en belles arts, en l'especialitat d'escultura, per la Universitat de Barcelona.

Des de sempre s'ha sentit atreta per les expressions artístiques, que considera bàsiques per al desenvolupament del gènere humà, ja que permeten establir un diàleg subjectiu entre el creador i l'espectador. El seu caràcter passional ha trobat una via d'expressió donant forma als sentiments i les sensacions a través de la matèria inerta, sobretot en l'escultura. La seva especialitat és el modelat en argila i la fosa en bronze. La seva inspiració són l'equilibri natural, les experiències humanes i la simbologia, expressats a través del cos humà, principalment femení.

Des de 1987 fins a 2001 ha realitzat quinze exposicions individuals a Catalunya, Andorra i França. El 2018 destaca el cicle expositiu «Diàlegs», amb Isaac d'Aiguaviva, a la Fundació Fita de Girona.

Des de 2001 ha creat dinou escultures d'obra pública monumental (bronze i ferro) per a diversos municipis catalans i Eivissa. També ha creat obres d'encàrrec particular en terra cuita i bronze i ha impartit docència artística en escoles d'art de diversos municipis gironins.

Biografia d'Alfons Plujà

Va néixer a Castellfollit de la Roca el 1974 i va cursar enginyeria tècnica agrícola.

Al mateix temps que les larves van començar a menjar-se l'alzinar gairebé mil·lenari, al mateix moment que aquesta obra, va començar la història de l'artista. La primera exposició va ser «Sentiments de pedra», l'any 2008.

Podem dir que l'art està unit de manera intrínseca a la seva genètica. Dibuint de professió i escultor de passió, és difícil discernir quina n'és causa i quina n'és conseqüència.

Com a inici de trajecte, algunes picades; moltes, de fet. Moltes per feina, per encàrrec, d'altres per disseny, per necessitat d'expressar i, sense saber-ho, punt de partida de la seva vida d'artista. La pedra, com a font inicial, donaria pas a molts altres materials: el marbre, la fusta i l'acer; tots, però, actuant com un llenç a partir del qual començar una història. I és així com li agrada definir la seva obra. No sap com definir-se ni quina etiqueta li escau. Simplement, el seu treball és l'expressió d'allò que el mou a cada moment i, com en qualsevol història, hi ha moments dolços i amargs, i així queda reflectit en les seves creacions. Quins elements tenen en comú? L'expressió de formes, el minimalisme, la senzillesa, l'essència i, sobretot, l'ànima.

Obra presentada

LUTUM SUBER

Us proposem una visita al subsol de les Gavarres, terra i roca que alimenta la vida en camps i boscos. Amb branques de bruc i arboç i peles de suro procedents dels boscos de l'entorn, hem creat un riu de vida que parteix de la majestuosa alzina surera, s'enfonsa sota terra i emergeix del camp de conreu en quatre nous camins que convergeixen en una espiral. Transformem el paisatge a la nostra conveniència, l'explotem i el copsem segons les pròpies expectatives, però no és nostre, és viu. Cadascú prendrà un camí diferent i en farà una interpretació pròpia. L'espiral és un símbol usat des de l'antigor, representació de l'ordre universal. Formem part de la natura i amb ella hem de caminar en un fluir constant. Estimulem aquest respecte descobrint camins i perspectives, integrem el paisatge a les nostres vides. Estimem el territori que ens sosté.

CASSÀ DE LA SELVA

Josep Vilallonga i Lola Barranco

Biografia de Josep Vilallonga

És llicenciat en arqueologia per la Universitat Autònoma de Barcelona i fotògraf autodidacte. Es defineix com un *voyeur* que va sempre amb la càmera a coll, observa allò que passa al seu voltant i capta aquell moment únic i irrepetible que, per una raó o altra, li sembla interessant. Li agrada pensar que les seves fotografies són fruit d'una mirada pròpia sobre la realitat, que ajuden a entendre el món i la vida i que donen peu a la reflexió.

Ha treballat temes humans com ara *El Divendres Sant a Girona*, *L'escola de boxa Rafael Trejo de l'Havana*, *Rabat*, *Escenes*, *El Cassà City*, *De museus per NY i Boston*, *Persones humanes*, etc. La major part d'aquests treballs han estat exposats a diferents galeries, com ara a la sala dels Amics del Museu d'Art de Girona, a Can Trinxeria de Cassà de la Selva, al Castell de la Bisbal, a la Galeria de la Fundació Vila Casas de Palafrugell, a la Casa de Cultura, a la Biennial Mirades de Torroella de Montgrí, a Ca la Pruna de Pals, a la Salle Caves Voutées de l'Abadia de Neumünster de Luxemburg, etc.

Biografia de Lola Barranco

Llicenciada en belles arts per la Universitat de Barcelona, amplia la seva formació a Urbino i altres llocs d'Itàlia, Nova York, Londres, Sargade-los i la Bisbal, entre d'altres. Treballa en diverses vessants artístiques i en els seus treballs sempre s'observa un interès per la natura. La matèria, les petjades i els rastres són elements recurrents en la seva obra, a més d'una construcció espacial personal. L'aigua, la vegetació, la fauna, adquireixen un paper protagonista en diverses sèries presentades en exposicions personals i col·lectives. Ja com a estudiant comença a compatibilitzar la docència amb la pràctica artística. Encara que resideix principalment al Baix Empordà, ha viscut llargues temporades a Itàlia, els Estats Units, Colòmbia, Anglaterra, el Marroc i França, on ha presentat diverses exposicions. Entre les més recents, «Amore, Amore», una instal·lació a l'Àrteca, a Palafrugell (2020); «Contrastos», de pintura, tècniques mixtes sobre paper i ceràmiques al Castell de la Bisbal (2019), «Fluvial», amb xilografies i fotogravats a la sala dels Amics del Museu d'Art de Girona (2019); «Rabat», a Can Trinxeria de Cassà de la Selva, Ca la Pruna de Pals i La Galeria de Palafrugell (2017-2018).

Obra presentada

LA FORÇA DE LA NATURA

Una petita terrera abandonada.

Una ferida en el paisatge que, molt lentament, està cicatritzant.

L'aigua erosiona la roca cantelluda.

Els arbres s'hi arrapen amb força.

Els ocells mai no havien cantat tant com ara.

Els animals recuperen el seu espai.

La natura avança.

I, encara que els quads reobren la ferida, els senglars s'afanyen a porquejar el fang per guarir-la.

Aquesta sensació, juntament amb el record d'un conte que un caçador amic del meu pare va explicar-me, em va portar a la idea d'agafar el senglar com a símbol de la força de la natura en l'intent de recuperar allò que és seu. Així, vam convertir la terrera en una mena de santuari on un senglar, fet de bruc de les Gavarres, seguint un camí doblement enrajolat —ocre i vermell— que baixa del bosc pels xaragalls de la terrera, es rebolca en una bassa de fang. Pintures parietals i pins enrogits on les bèsties es desparasiten, completen el conjunt.

Entre somni i realitat una alzina creix davant del senglar, que pren possessió de la seva bassa i ens mira tranquil perquè es troba en el seu territori.

LA BISBAL D'EMPORDÀ

Albert Gusi

Biografia

Artista visual que desenvolupa els seus projectes al voltant del territori i l'expansió del concepte de paisatge. A través de gestos i d'intervencions artístiques efímeres —documentades gràficament— en llocs escollits acuradament, l'autor proposa una mirada lúdica i desinhibida sobre aquell lloc determinat. L'humor, el joc, la ironia... formen part del caràcter artístic de bona part de les seves obres.

Mitjançant l'ús de la fotografia i el vídeo com a eines d'exploració i documentació del territori, Albert Gusi registra les seves accions amb la intenció que l'espectador es qüestioni noves formes de relació amb el paisatge.

Els projectes d'Albert Gusi introdueixen de forma habitual un element interactiu amb el públic, fent-lo partícip de molts dels seus projectes.

Des de l'any 2017, és juntament amb Joan Fontcuberta i Laia Casanova director del festival Panoràmic Granollers, vinculat al cinema, la fotografia i les arts visuals.

Els seus projectes i intervencions s'han vist i dut a terme en múltiples festivals, centres d'art, museus, fundacions, trobades... tant a escala nacional com internacional.

Obra presentada

***El test té un tap i el fum és pes* és un projecte pensat per a la xemeneia del Terracotta Museu de la Bisbal d'Empordà dins el marc del festival Art i Gavarres.**

Hi he vist un test. Bé, n'he vist dos. Un i altre són el test més alt que mai he vist. Dalt hi tenen un tap. De suro jove i encara per fer. Però es farà. Ja ho diu en Perejaume, que l'escorça de l'alzina reproduceix allò que veu la seva capçada. I aquesta alzina mira a les Gavarres i allí hi ha taps per tapar totes les corones de les xemeneies de la Bisbal (i) de l'Empordà. Perquè d'alzines en sortien a centenars pel coll de la corona. Fins i tot milers. I de tantes que n'han sortit, ara rebroten. I el forat ja no és forat. I la corona ja no expulsa sinó que acull. Ja no llença, ara rep. I de cop, pel gran test ja no hi circula l'alzina que cou sinó l'alzina que brota. Ja no és fum sinó arrel. Perquè l'alzina, quan crema, rebrota d'arrel en poc temps, abans que torni a ploure.

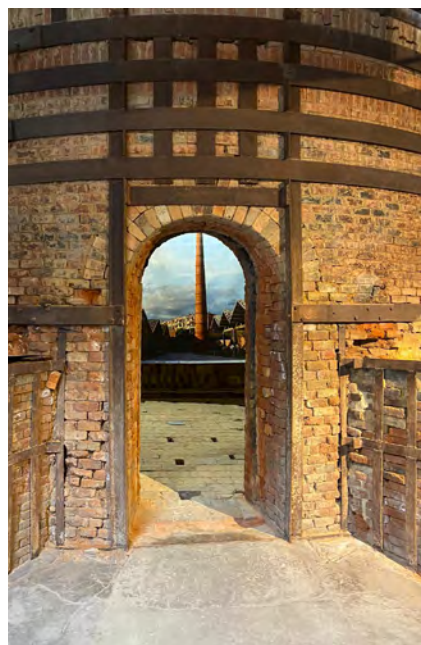
I quan aquí hi plou molt —dies que diries que massa—, el Daró s'endú tota la pluja. Aleshores, per tal que no entri aigua pel bec del gran test, posar-hi un tap també va bé.

I amb el foc del forn de l'alzina que crema, quan crema, rebrota amb diversos tanys però mai tan alta com l'arbre del tronc original. Però aquí no. Vull dir que sí, aquí sí. A la Bisbal d'Empordà sí. Doncs no és test, tot és tronc. I és l'alzina més alta.

I de cop el test deixa pas al pas del fum i el fum és pes, el pes del suro jove de l'alzina més alta que mira les Gavarres.

»NOTA: El que no sap l'alzina és que la terra del peu que l'alça per mirar de tan amunt ve del forat de les terreres. I ja no saps si primer és la terrera que serveix per alçar l'alzina o l'alzina que crema quan ens demana fer més gran la terrera.»

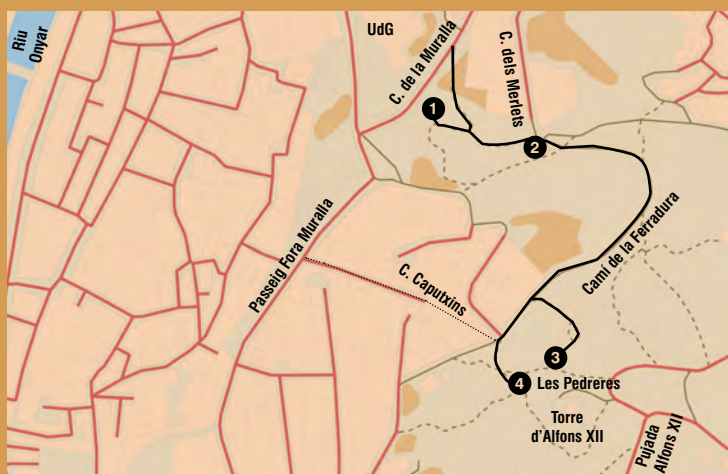
*Per motius aliens al Festival finalment el projecte no s'ha pogut executar com estava previst i s'ha acabat mostrant la idea en forma de fotomuntatge a l'interior d'un dels forns de flama invertida del museu Terracotta.

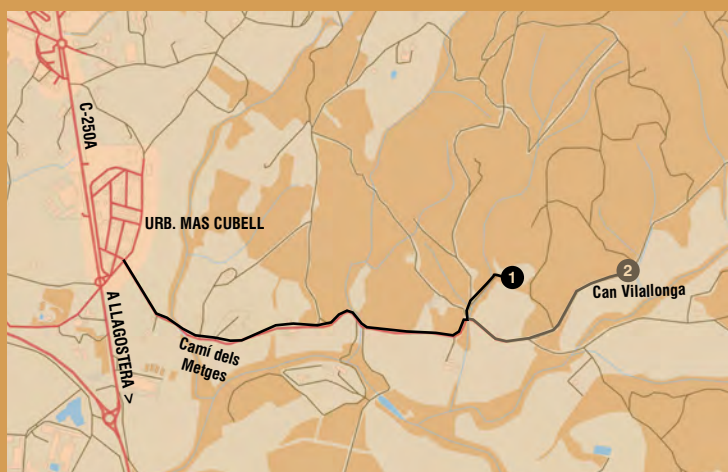
LA BISBAL D'EMPORDÀ

LOCALITZACIONS

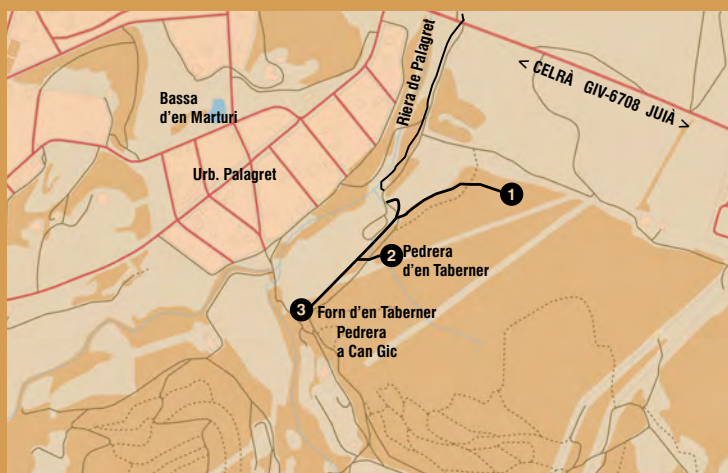
ENLLAÇ ALS MAPES DIGITALS

1. Esteve Dalmau
2. Alberto Martínez
3. Lucía Loren
4. Dani Vilana

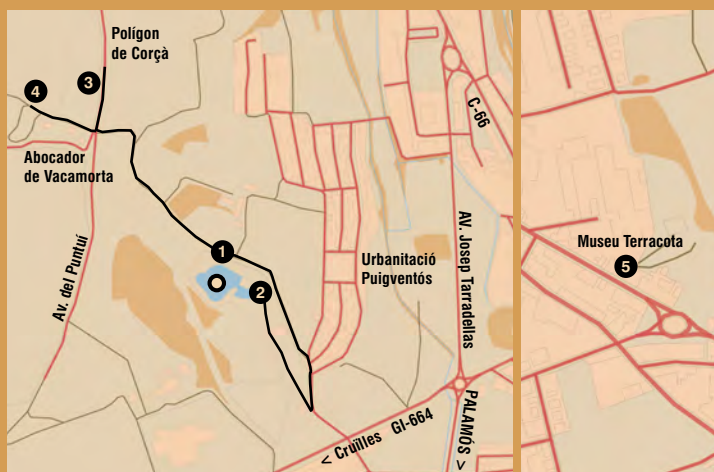

1. Josep Vilallonga i Lola Barranco
2. Jofre Sebastià i Lluís Amat
(Ed. 2019)

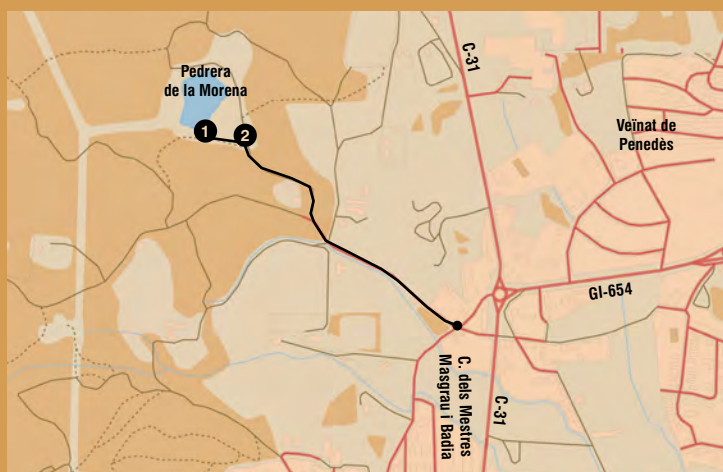
1. Dolors Picazo i Sara Ortiz
2. Eduard Baulida
3. Cultural Rizoma:
Rita Andreu, Mar Serinyà, Olga Taravilla

1. Marc Sellarès
 2. Josep Matés
 3. Laia Escribà i Ignasi Esteve
 4. Ona Trepàt
-
5. Albert Gusi

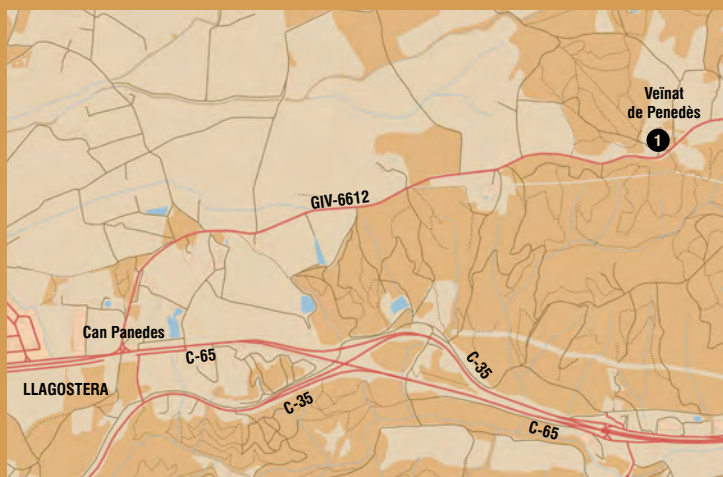
CRUÏLLES, MONELLS
I SANT SADURNÍ DE L'HEURA
LA BISBAL D'EMPORDÀ

1. Jofre Sebastian i Janó Baca
2. Pont de Querós:
Joan Farré, Joan Oms

MONT-RAS

1. Ció Abellí i Alfons Plujà

LLAGOSTERA

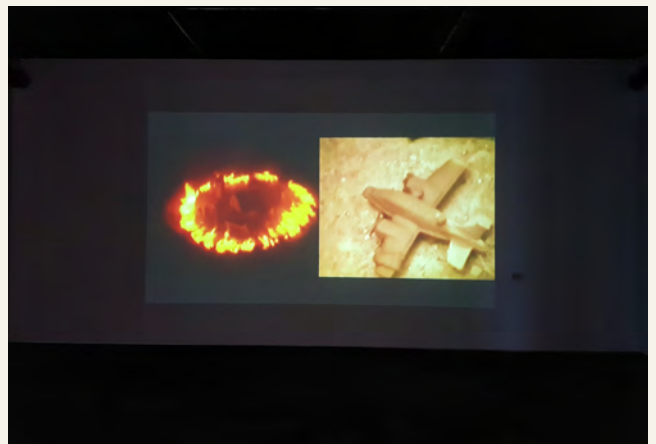
PERE NOGUERA

«PROP DE LA TERRA»

Projecció de «Prop de la terra» amb la presència de Pere Noguera, a les terres de Vacamorta, en el marc de la inauguració de la 3ª edició del Festival el 5 de setembre de 2020 .

Videoinstal·lació de l'obra "Prop de la Terra" del 31 d'agost al 27 de setembre 2020 a Bòlit_La Rambla de Girona.

Taula rodona "Artista a Prop de la Terra" amb Narcís Sellés, Eudald Camps i Pere Noguera als Serveis Territorials de Cultura de la Generalitat de Catalunya. 15 d'octubre de 2020.

Pere Noguera
«PROP DE LA TERRA»

Terrera Trayter
Vacamorta Cruïlles

28-29 de Juny de 1980

Després del diluvi

EUDALD CAMPS

Quatre dècades després, la temptació de considerar les «enfangades» de Pere Noguera un clàssic de l'art contemporani català és inevitable. No un clàssic en el sentit definitiu proposat per autors com Borges (segons el savi argentí, una obra esdevé clàssica gràcies a la decisió de generacions senceres que la contemplarien «*como si en ella todo fuera deliberado, fatal, profundo como el cosmos y capaz de interpretaciones sin término*») sinó en un sentit, diguem-ne, més negociable i orgànic com el defensat pel nostre Cirici Pellicer: «Podem dir —escrivia l'esteta català— que l'obra més vàlida és la més capaç d'ésser continent de continguts diversos, passant a través dels homes, dels tipus psicològics, de les generacions i de les fronteres, per a encarnar cada vegada, amb eficàcia, realitats distintes». Realitats distintes, en qualsevol cas, que sempre acaben parlant una mica del mateix, a saber, de la vida i de la mort, d'allò que ens atansa i ens allunya del paisatge, de l'atzar i la necessitat, dels somnis de la raó i de la tècnica o, en darrera instància, de la derrota de la forma i del triomf de la matèria (ens ho recorda Pere Salabert amb paraules gairebé profètiques: «Contràriament al que suposen les nostres més nobles esperances, aquelles que ens han induït a creure en un pla metafísic on l'Ésser, aliè a tota forma de corrupció, reposaria més enllà del discórrer temporal mundà, la única realitat que hi ha, l'únic ésser, es troba en aquest moviment fluvial vers el no-ser, en aquest tràfec de totes les coses, en la seva transitorietat»).

I és que el somni de permanència és tant vell com l'art. I la ferida que hi ha al darrera. Des de Plató i Aristòtil, que van definir la natura com una instància aliena a l'art i a l'atzar, s'ha mantingut més o menys vigent una distinció que parlaria de tres grans esferes o àmbits de l'existència (natura, artífici i atzar) que, com a conseqüència immediata, tindria la de definir el regne de la naturalesa com un tercer estat que no inclouria a la humanitat (artífici) ni a la matèria (atzar). Com se supera aquesta escissió? O, potser millor: és superable? La resposta caldrà cercar-la en el «moviment fluvial vers el no-ésser» del que parlava Salabert. Un moviment de «decantació» que fa que totes les coses sedimentin. Literalment: tornar a la terra és el destí de tot allò que sorgeix de la terra, ja sigui «natural» (en el sentit més intuïtiu que hom pot tenir d'aquest concepte) o «artificial» (segons una distinció perfectament discutible). Doncs això: la terra reclama tot el que hi ha entre ella i el cel. Potser per aquesta raó les «enfangades» de Noguera tenen una genealogia molt més remota del què podem imaginar d'entrada: deixant de banda els

companys de viatge més propers com ara Joseph Beuys o Wolfgang Laib (comparteixen entre ells la imaginació material i una certa dimensió xamànica), es fa difícil no pensar, per exemple, en els frescos que Paolo Uccello va pintar, pels volts de 1424, al *Chiosro Verde* de Santa Maria Novella de Florència: per a les escenes del diluvi universal el de Prato Vecchio va utilitzar un únic pigment, l'anomenada terra verda, que confegia a tot el conjunt una aparença argilosa, enfangada, sedimentada: la celadonita i la glauconita (són argiles que contenen sals de ferro, de magnesi, de potassi i d'alumini) convertien les escenes bíbliques en un paisatge insòlitàment harmònic on l'aglutinant era, per descomptat, la terra o el fang, un material, per cert, que, segons la majoria de textos sagrats, seria l'autèntica matèria primera.

Fer un salt de sis cents anys, quan es parla d'art, no és gran cosa. De fet, si alguna característica tenen els treballs de Pere Noguera és la seva reiterada impugnació de la temporalitat. La idea és que no hi ha un únic temps: com en el cinema de Tarkovski o a les novel·les d'Ernst Jünger (la terrera Vacamorta-Cruïlles de La Bisbal té alguna cosa que recorda als «penya-segats de marbre» imaginats per l'alemany al seu llibre homònim), hi ha una temporalitat humana que es contraposa als temps naturals o, portat a l'extrem, als temps geològics, infinitament més pausats i indiferents a les tragèdies de combustió gairebé diària. Què tenen en comú, en aquest sentit, un armari, un llit, un vell televisor, una taula parada, un Citroën 2 CV i una maleta o un càntir? Doncs la seva condició de fòssils contemporanis alliberats de la temporalitat que els esclavitzava. El cercle de foc (un «Henge igni») reblaria aquest retorn a una dimensió, diguem-ne, atemporal o sagrada: transcendència i immanència conviuen, finalment, gràcies a la democràcia dels llots.

Notes per a una lectura

NARCÍS SELLES

Acostar-nos a determinats aspectes del context extraartístic en què Pere Noguera va dur a terme la intervenció *Prop de la terra* (1980) pot ajudar-nos a entendre motivacions i significacions del seu fer. I també pot ser útil apuntar la dimensió política, sovint desconsiderada, que reverbera en algunes de les seves realitzacions i que, en major o menor mesura, amara bona part de la seva producció. No parlo de política en el sentit limitat del terme, sinó en el sentit expansiu que allò polític va anar adquirint amb l'anomenada crisi de la modernitat i que va prendre forma en nous moviments socials, com el pacifisme, el feminisme o l'ecologisme. És amb aquest darrer corrent que es poden relacionar de forma clara determinades propostes de Noguera, les dues que va dur a terme a Vacamorta, certament, però també amb moltes altres, com *Pals, jardí-parc* (1982), realitzada prop de la desembocadura del Ter, o *Xunela* (1985), a pocs centenars de metres de la paperera Torras Hostench. D'altra banda, la seva mirada localitzada, la que interroga el fluir del món des d'un emplaçament específic, també comporta implícitament una presa de posició política.

Ecologisme

Un dels nuclis originaris del moviment ambientalista va ser precisament l'Empordà arran de les mobilitzacions en defensa dels aiguamolls o per aturar la degradació del riu Ter, convertit en un abocador de substàncies tòxiques per part de diverses indústries, sobretot la Torras Hostench. L'any 1976, una multitud de persones es va manifestar a Torroella de Montgrí, en el que es considera la primera gran manifestació ecologista de Catalunya. I l'any següent es va crear la Coordinadora Ecologista de les comarques gironines, on estava enquadrat el Grup de Defensa de les Gavarres, que en el seu manifest fundacional advocava per "una societat basada no en l'augment del nivell de vida i del poder adquisitiu, sinó en la millora de la qualitat de la vida i el retrobament de l'equilibri entre l'home —avui diríem els éssers vius— i la natura".

Vacamorta

Seria possible escriure una història dels obscurs subsols que caracteritzen les nostres societats a partir de les vicissituds viscudes per les terreres de Vacamorta. Durant força temps, les escombraries de La Bisbal van omplir els forats deixats per l'extracció d'argiles que abastien la indústria terrissaire. Més tard, es va pretendre convertir aquesta zona en el gran abocador de la Costa Brava. I finalment va esdevenir un dels

grans contenidors de deixalles del país, es calcula que allotja al voltant de dos milions de tones de residus. El macroabocador que s'hi va inaugurar l'any 2000 —declarat il·legal pels tribunals, però mantingut obert pel govern català— va permetre negocis milionaris mitjançant un complex entramat de societats fantasma i paradisos fiscals amb ramificacions a Espanya, Andorra, Suïssa, Holanda, Dinamarca, Panamà i l'Illa de Man. Vacamorta seria un cas d'estudi privilegiat per abordar els estrets lligams entre el poder polític i l'especulació econòmica durant els anys d'hegemonia pujolista.

Des de dins

Les dues intervencions de Noguera a les terreres se situen temporalment en les fases inicials apuntades en el paràgraf anterior. La primera, *Prop de la terra*, va tenir lloc quan les deixalles que es llançaven a Vacamorta provenien d'entorns urbans propers. En aquells moments, les queixes pels abocaments eren escasses, es veien com un fet gairebé natural. L'entornament que va fer-hi l'artista suggeria un estat d'abandonament i desolació

lligat a la utilització del paratge com un abocador incontrolat. En aquest sentit, l'acció simbòlica era com un presagi del que s'hi esdevindria; partia de la recreació d'una possible situació real que, alhora, acomplia una funció senyalitzadora, d'avertiment. Una mena d'operació hipercontextualitzadora. També s'hi pot veure, a partir del tipus d'objectes triats (un cotxe, una televisió, una nevera i altres elements de l'entorn domèstic), una actitud crítica cap al model consumista de desenvolupament, el qual necessita la ràpida conversió dels productes en obsolets per alimentar la golafreria del déu mercat. Amb les seves enfangades, Noguera sembla parodiar aquesta pruitja, en tant que poden ser percebudes com una forma d'acceleració del pas del temps natural sobre els objectes. En canvi, la segona intervenció s'emmarcava en un clima ben diferent, ja que existia una notable mobilització popular en contra d'un nou projecte institucional que contemplava l'indret com a lloc de destí de les escombraries de tota la zona turística empordanesa. En aquest cas, la instal·lació performativa, *Esquelet per a Un àpat flotant sobre l'aigua* (1985), s'integrava en el conjunt d'iniciatives del moviment social d'oposició.

Les Gavarres, situades a l'extrem septentrional de la serralada Litoral Catalana, a cavall de les comarques del Baix Empordà i el Gironès, ofereixen un extens paisatge forestal de prop de 350 km² repartits per una vintena de municipis.

L'espai atresora valuosos recursos forestals —una de les millors mostres de sureda i pineda de pinastre del país— i constitueix una excel·lent reserva de poblaments florístics i faunístics mediterranis, amb espècies singulars.

La salvaguarda dels valors naturals, paisatgístics, culturals i socials de les Gavarres va motivar la inclusió d'aquest espai al Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN), aprovat el desembre de 1992, i a la Xarxa Natura 2000, segons l'acord de govern de 5 de setembre de 2006.

La superfície protegida i delimitada com a Espai d'Interès Natural les Gavarres comprèn 28.672 hectàrees.

El Consorci de les Gavarres, creat l'any 1998, té com a objectius principals protegir, millorar i restaurar el patrimoni del massís, afavorir el desenvolupament local i l'aprofitament sostenible dels recursos, ordenar-ne els usos de lleure i fomentar l'educació ambiental i la recerca. És un consorci d'administracions i associacions adscrit, des de l'any 2018, a la Diputació de Girona i integrat, a més, per la Generalitat de Catalunya, els consells comarcals del Baix Empordà i del Gironès, vint ajuntaments amb territori dins l'Espai Natural Protegit de les Gavarres (la Bisbal d'Empordà, Calonge, Cassà de la Selva, Castell-Platja d'Aro, Celrà, Cruïlles-Monells-Sant Sadurní de l'Heura, Forallac, Girona, Juià, Llagostera, Llambilles, Madremanya, Mont-ras, Palafrugell, Palamós, Quart, Sant Martí Vell, Santa Cristina d'Aro, Torrent i Vall-llobrega) i les associacions Consorci Forestal de Catalunya i Associació de Gestors Forestals de les Gavarres.

Consorci de
les Gavarres

www.gavarres.cat

www.artigavarres.cat